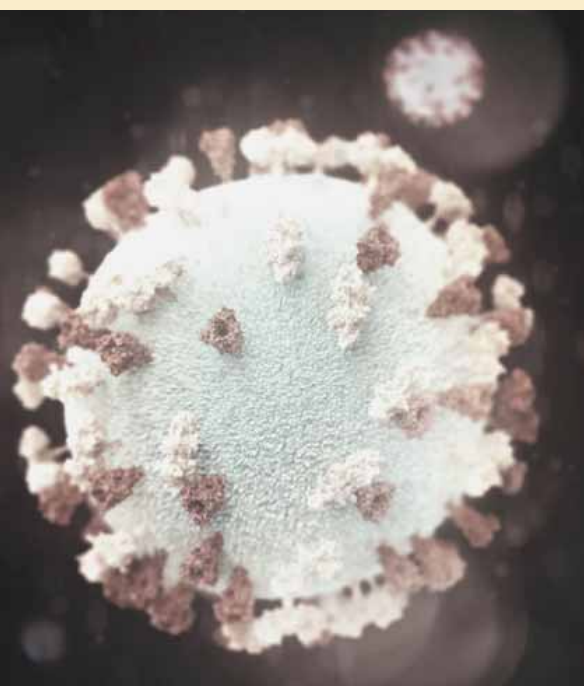

Finanšu izlūkošanas dienests

INFORMATĪVS MATERIĀLS

COVID-19 RADĪTIE NOZIEDZĪGI IEGŪTU LĪDZEKĻU LEGALIZĀCIJAS UN TERORISMA FINANSĒŠANAS RISKI

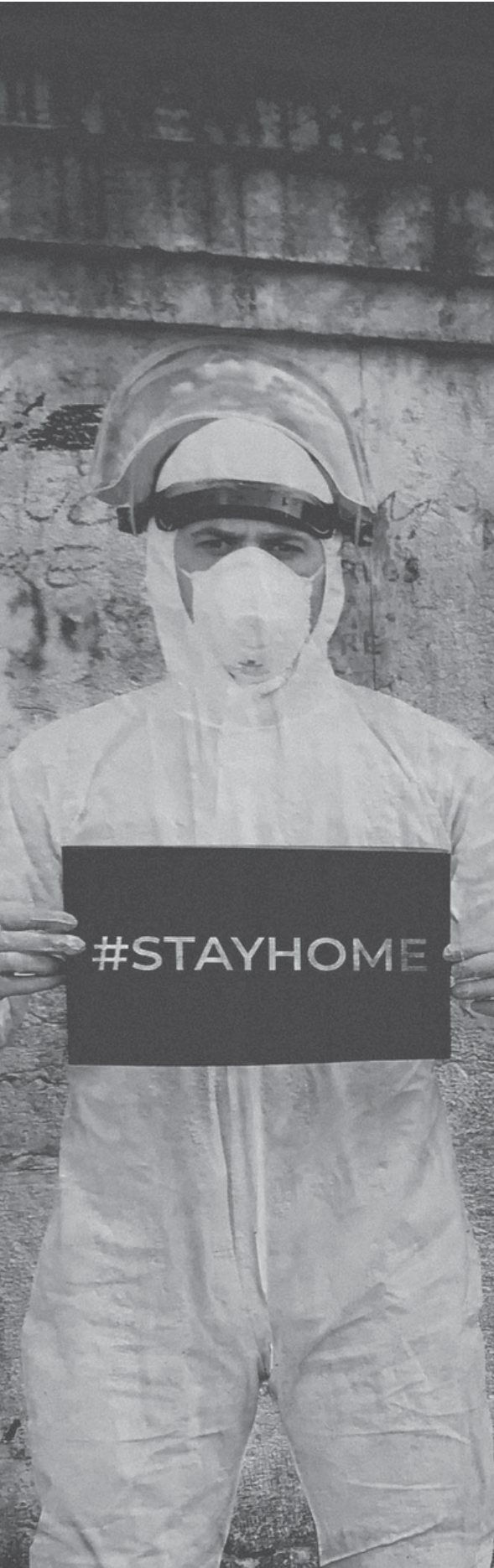
2020. GADA MAIJS

IEVADS

Covid-19, turpmāk – Covid, pandēmija ir globāla mēroga krīzes situācija, kur visiem, tajā skaitā finanšu sektoram, ir ātri un efektīvi jāreaģē uz noteiktajiem ierobežojumiem un tirgus apstākļiem, kas var radīt arī būtisku ietekmi uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, turpmāk – NILL, un terorisma finansēšanas, turpmāk – TF, novēršanas pasākumu īstenošanu. Covid krīzes laikā NILL un TF novēršanas pasākumi joprojām ir nozīmīga prioritāte, lai novērstu iespēju izmantot Latvijas finanšu un nefinanšu sektoru NILL un TF.

Šajā materiālā Finanšu izlūkošanas dienests apkopojis aktuālo informāciju un tendences par Covid krīzes un valstī noteiktā ārkārtas stāvokļa radītajiem NILL un TF riskiem, apvienojot starptautisko organizāciju t.sk. Finanšu darījumu darba grupa (Financial Action Task Force jeb FATF, sadarbības partneru un analoģu ārvalstu dienestu, kā arī Finanšu izlūkošanas dienesta praksē gūto informāciju. Būtiski norādīt, ka globālā veselības un ekonomiskā krīze šobrīd ir tās sākotnējā posmā, tādēļ arī specifisku NILL un TF tendenču un tipoloģiju identificēšana ir agrīnā stadijā. Šajā materiālā NILL un TF risku aina ir balstīta uz šādiem vispārīgiem pieņēmumiem:

- Valdība, juridiskas un fiziskas personas arvien vairāk izmanto tiešsaistes sistēmas un risinājumus, lai nodrošinātu attālinātu darbu un sociālo mijiedarbību.
- Uzņēmumu, kas piedāvā preces un pakalpojumus, ko iespējams klasificēt kā preces un pakalpojumus, kas nav pirmās nepieciešamības, darbība un klientu apkalpošana klātienē ir ierobežota, tādējādi būtiski pieauguši rādītāji tiešsaistē pārdotajām precēm un pakalpojumiem.
- Nolūkā mazināt valstī noteiktās ārkārtas situācijas un Covid ierobežojošo pasākumu negatīvo ietekmi uz Latvijas tautsaimniecības attīstību, ir noteikta virkne atbalsta pasākumu dažādās jomās.

- Valstī noteiktas krīzes visvairāk skartās nozares*, kurās darba devējam sakarā ar Covid izplatību iespējams ir būtiski pasliktinājusies finanšu situācija un kam saistībā ar Covid izplatību iespējams ir radušies krīzes apstākļi, kā arī noteikta kārtība, kādā ir piemērojami normatīvajā regulējumā noteiktie pasākumi un īpašie atbalsta mehānismi krīzes skartās nozares pārstāvjiem**.
- Covid pandēmija ir izraisījusi ievērojamu pieprasījumu pēc medicīnisko preču piegādēm, piemēram, individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un medikamentiem, turklāt būtiskā pieprasījuma pieauguma dēļ novērojams šādu preču trūkums.
- Bankas un finanšu iestādes turpina sniegt pakalpojums, ierobežojot konkrētu pakalpojumu veidus un klātienē sniegtos pakalpojumus.
- Daudzu uzņēmumu slēgšanas, tirdzniecības un ceļošanas ierobežojumu dēļ ievērojami paaugstinājies bezdarba līmenis, pārstrukturēts valsts resursu izlietojums, kā arī novērojama vispārēja ekonomikas lejupslīde, kas ietekmēs sabiedrības finansiālo un sociālo uzvedību.

*Noteikumi par nozarēm, kurām sakarā ar Covid-19 izplatību ir būtiski pasliktinājusies finanšu situācija. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/313428-noteikumi-par-nozarem-kuram-sakara-ar-covid-19-izplatibu-ir-butiski-pasliktinajusies-finansu-situacija>

**Likums "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/313373-par-valsts-apdraudejuma-un-ta-seku-noversanas-un-parvaresanas-pasakumiem-sakara-ar-covid-19-izplatibu>

NILL RISKI

Covid pandēmija ir izraisījusi ievērojamu pieprasījumu pēc medicīniskajām precēm Covid profilaksei, turklāt būtiskā pieprasījuma pieauguma dēļ novērojams šādu preču trūkums, kā arī neadekvāts cenas piedāvājums un nereti kritiski zema piegādātās vai piedāvātās preces kvalitāte. Ievērojot minēto, valdība, reaģējot uz Covid pandēmiju un tās radītajām sekām, ir lēmusi par normatīvā regulējuma prasību samazināšanu publisko iepirkumu jomā, proti, regulējums paredz, ka konkrētiem subjektiem – valsts kapitālsabiedrībām, stacionārajām ārstniecības iestādēm u.c. dienestiem un iestādēm, iegādājoties Covid ierobežošanai nepieciešamās preces un pakalpojumus, ir atļauts nepiemērot Publisko iepirkumu likumā noteiktās prasības.*

Papildus iepriekš minētajam, valdība ir nodrošinājusi arī dažādus citus atbalsta pasākumus, t.sk. sociālās palīdzības un nodokļu atvieglojumu iniciatīvas, dīkstāves pabalstu piešķiršanu un citus.

Lai arī minētie atbalsta mehānismi ir ieviesti Covid krīzes mazināšanai un seku likvidēšanai, tie var radīt jaunas iespējas NILL.

Pamatojoties uz starptautisko ekspertu un Finanšu izlūkošanas dienesta identificētajiem NILL riskiem, kas saistīti ar Covid krīzes radītajiem apstākļiem, kā arī saņemtajiem aizdomīgu darījumu ziņojumiem, ievērojami biežāk identificēti daudzi predikatīvi noziedzīgi nodarījumi, kā autonoma NILL.

*Ministru kabineta rīkojums Nr. 103 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu".
Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/313191-par-arkartejas-situacijas-izsludinasanu>

05

1.1. Krāpšana

FATF sniegtā informācija, Finanšu izlūkošanas dienestā saņemtie aizdomīgu darījumu ziņojumi, kā arī informācija no publiski pieejamiem avotiem, t.sk. Cert.lv mājas lapā pieejamā informācija, liecina, ka noziedznieki mēģina gūt labumu no Covid pandēmijas radītajiem apstākļiem un identificējams veikto krāpniecisko darbību pieaugums. Biežāk veiktās krāpnieciskās darbības ir:

1.1.1. Uzdošanās par ierēdņiem, amatpersonām vai iestādes / uzņēmuma pārstāvjiem.

Šādos gadījumos noziedznieki sazinās ar personām (pa e-pastu vai tālruni) un, uzdodoties par amatpersonām, cenšas iegūt personīgu bankas informāciju vai skaidru naudu, kā pamatojumu izmantojot valdības ieviestos atbalsta mehānismus.

1.1.2. Viltošana vai samaksas izkrāpšana, t.sk. saistībā ar pirmās nepieciešamības precēm (piemēram, medicīnas preces un zāles).

Ņemot vērā ievērojamo pieprasījumu, pieaug krāpšanas tiešsaistē, kas saistītas ar noteiktām medicīnas precēm, individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un farmaceitiskiem izstrādājumiem. Šādos gadījumos iespējamie noziedznieki apgalvo, ka tie ir uzņēmumi, labdarības un starptautiskas organizācijas, kas piedāvā medicīnas preces, pieprasot priekšapmaksu, bet pārdotās preces nepiegādā vai piegādā neatbilstošas kvalitātes vai pat nederīgas preces.

06

1.1.3. Līdzekļu vākšana fiktīvām labdarības organizācijām.

Starptautisko ekspertu publicētā informācija norāda uz krāpniecisku līdzekļu vākšanas pieaugumu. Šādos gadījumos noziedznieki, kas darbojas kā it kā starptautiskas organizācijas vai labdarības organizācijas, izplata e-pastus un ziņas dažādos sociālajos tīklos, lūdzot ziedojumus Covid seku likvidēšanai. Pēc tam šo e-pastu saņēmējiem tiek pieprasīts norādīt kredītkartes informāciju vai veikt maksājumu, izmantojot aizdomās turētā digitālo maku.

1.1.4. Uzņēmuma ļaunprātīga novešana līdz maksātnespējai.

Ņemot vērā valdības ieviestos atbalsta mehānismus uzņēmējiem nolūkā mazināt valstī noteiktās ārkārtas situācijas un Covid ierobežojošo pasākumu negatīvo ietekmi uz Latvijas tautsaimniecības attīstību, t.sk. nodokļu atvieglojumi, garantijas banku kredītu brīvdienām un apgrozāmo līdzekļu aizdevumi un citi atbalsta pasākumi, pastāv risks, ka paaugstināsies to gadījumu skaits, kad uzņēmumi tiek ļaunprātīgi novesti līdz maksātnespējai, lai izvairītos no iegūto līdzekļu atmaksas, izvairītos no atbildības vai no uzņēmuma izņemtu līdzekļus privātām vajadzībām.

1.2. Kibernozieguni

Strauji pieaudzis kibernoziegunu skaits, izmantojot surogātpastus.* Šajos uzbrukumos tiek izmantotas saites uz krāpnieciskām vietnēm vai ļaunprātīgi pielikumi, lai iegūtu personīgu informāciju par maksājumiem.

Būtiski norādīt, ka tiek izmantotas dažādas kibernoziegunu metodes, t.sk. kibernozieguni tiek pielāgoti attālinātā darba raksturīgajām tehnoloģijām, kā arī attālināta darba un infrastruktūras vadības apstākļiem, kas skaidrojams ar lielu mājās strādātāju skaita palielināšanos.

*Surogātpasts jeb spams – masveidā izsūtīts e-pasta ziņojums, ar kura palīdzību noziedznieki mēģina iegūt personas datus un citu informāciju, izmantojot dažādus sociālās inženierijas paņēmienus, ar mērķi piekļūt kontiem vai bankas karšu numuriem.

07

1.2.1. E-pasta un SMS pikšķerēšanas uzbrukumi.

Finanšu izlūkošanas dienesta rīcībā esošā informācija liecina, ka noziedznieki izmanto Covid krīzes apstākļu radītās sabiedrības bažas, lai datoros vai mobilajās ierīcēs ievietotu ļaunprātīgu programmatūru.

FATF sniedzis piemēru kā kibernoziēdznieki uzdevušies par Pasaules Veselības organizācijas pārstāvjiem, nosūtot e-pastus un mobilās ziņas, lai pievilinātu personas noklikšķināt uz ļaunprātīgām saitēm vai atvērt pielikumus, kas vēlāk atklāj personas lietotājvārdu un paroli. Arī Latvijā saņemti ziņojumi par kaitīgiem e-pastiem Pasaules Veselības organizācijas vārdā. E-pastam pievienots pielikums, kurā it kā atrodama jaunākā informācija par Covid apkarošanu un sniegti padomi, kā rīkoties. Pielikums var saturēt ļaunatūru, kas zog sensitīvu informāciju, vai arī šifrējošo izspiedējvīrusu, kas šifrē iekārtas datus.

Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā nonākusi informācija, ka sociālā tīkla "Draugiem.lv" lietotājiem it kā Valsts ieņēmumu dienesta vārdā tiek sūtītas vēstules ar aicinājumu sūtīt īsziņu, lai saņemtu tālāku informāciju par iespējām saņemt finansiālu atbalstu. Valsts ieņēmumu dienests oficiālajās iestādes sociālo mediju platformās aicinājis iedzīvotājus būt uzmanīgiem un neatsaukties uz viltus paziņojumiem.

1.2.2. Biznesa e-pastu izmantošana līdzekļu izkrāpšanai.

Strauji pieaugot attālinātai darbībai visā pasaulē, kibernoziēdznieki izmanto arī trūkumus uzņēmumu tīkla drošībā, lai piekļūtu klientu kontaktinformācijai un informācijai par darījumiem. Pēc tam šī informācija tiek izmantota mērķtiecīgos pikšķerēšanas e-pastos, kur noziedznieki uzdodas par sadarbības partneri un pieprasa samaksu par likumīgām precēm un/vai pakalpojumiem, bet tā vietā šo maksājumu novirza uz saviem privātajiem kontiem.

Būtiski norādīt, ka strādājot attālināti jāpievērš uzmanība zvaniem, kur zvanītājs apgalvo, ka ir uzņēmuma IT nodaļas pārstāvis, kurā strādā zvana saņēmējs (vai pārstāv uzņēmuma ārpakalpojumu IT jomā), norādot, ka nepieciešams veikt iekārtas drošības pārbaudi.

1.3. Citi predikatīvi noziedzīgi nodarījumi

1.3.1. Cilvēku tirdzniecība un ekspluatācija.

Starptautisko organizāciju publicētā informācija, norāda, ka noziedznieki var izmantot Covid radītos apstākļus un priekšrocības, lai ļaunprātīgi izmantotu mazāk aizsargātas sabiedrības grupas, ka secīgi var izraisīt cilvēku tirdzniecības un ekspluatācijas palielināšanos. Valsts institūciju, kas regulāri iesaistās cilvēku tirdzniecības gadījumu atklāšanā un cilvēku tirdzniecības upuru identificēšanā, darbības apturēšana vai samazināta darbība var radīt situācijas, kad cilvēku tirdzniecības gadījumi paliek nepamanīti. Savukārt, darba vietu slēgšana, ekonomikas palēnināšanās, bezdarba palielināšanās un finansiālā nedrošība ir faktori, kas varētu izraisīt cilvēku ekspluatācijas palielināšanos.

1.3.2. Bērnu ļaunprātīga izmantošana tiešsaistē.

Skolu slēgšana, karantīnas un pašizolācijas pasākumi bērniem liek vairāk laika pavadīt tiešsaistē, kas var izraisīt bērnu ļaunprātīgas izmantošanas pieaugumu tiešsaistē. Starptautiskās organizācijas ir ziņojušas par pieaugošo ziņojumu skaitu par bērnu ļaunprātīgu izmantošanu tiešsaistē – bieži peļņas gūšanas nolūkā.

PUBLISKIE IEPIRKUMI

Ņemot vērā pieprasījuma pieaugumu pēc medicīniskajām precēm un to neadekvātu sadārdzinājumu, kas, savukārt, tirgū paaugstinājis nelegālu pakalpojumu sniedzēju skaitu, kuri ļaunprātīgi cenšas izmantot situāciju, kā arī samazinātās prasības normatīvajā regulējumā, gan nacionālā, gan starptautiskā mērogā tiek identificēti ar vien jauni noziedzīgi nodarījumi, veicot publiskos iepirkumus.

Publiskajā telpā jau ir izskanējis gadījums par ķirurģisko masku un respiratoru iepirkumu, kas tika piegādāti no Ķīnas. Līgums tika slēgts, pamatojoties uz iepriekš minēto Ministru kabineta rīkojumu par ārkārtas situācijas izsludināšanu, kas ļāva arī individuālo aizsarglīdzekļu, tostarp masku un respiratoru, iepirkumus neveikt saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma prasībām. Vēlāk, kad jau tika saņemta pirmā preces krava, pārbaudot noslēgtajam līgumam pievienotā sertifikāta numuru izrādījās, ka šis numurs neeksistē, ir nederīgs vai uzskatāms par viltotu un laboratorija, kas izdevusi sertifikātu, nav atrodama arī Ķīnas oficiālajā akreditēto masku testēšanas laboratoriju sarakstā.

Tāpat Finanšu izlūkošanas dienesta rīcībā ir saņemti un tiek apstrādāti vairāki ziņojumi par iespējamu NILL saistībā ar medicīnas preču, precīzāk, par vienreizlietojamo medicīnas masku piegādi ārstniecības iestādēm ārkārtas situācijas laikā, kur nepieciešams veikt finanšu līdzekļu izcelsmes pārbaudi, vienreizlietojamo medicīnas masku iegādei, kā arī iesaistīto amatpersonu iespējamo saistību ar NILL.

Finanšu izlūkošanas dienests norāda, ka iepirkumiem, kas tiek veikti, nepiemērojot Publisko iepirkumu likumā noteiktās prasības, jāvelta papildus kontrole un uzraudzība, lai pārliecinātos, ka līdzekļi tiek izmantoti ekonomiski un mērķtiecīgi, kā arī nepieciešams vērtēt personas (uzņēmumus), kam šie līdzekļi tiek nodoti, citu starpā, vērtējot sankciju neizpildes riskus.

KLIENTA PADZIĻINĀTAS IZPĒTES PRASĪBAS

Starptautiskā prakse liecina, ka saistībā ar Covid radītajiem krīzes apstākļiem, noziedznieki atrod jaunus veidus, kā apiet klienta padziļinātās izpētes pasākumus, lai slēptu līdzekļus vai īstenotu NILL darbības, izmantojot pagaidu pārbaudījumus un nepilnības iekšējās kontroles sistēmās, ko rada attālināts darbs. Tāpat būtiski norādīt, ka kategoriski aizliegts paļauties uz klientu lūgumiem piemērot atvieglotas klienta padziļinātās izpētes prasības, kas tiek pamatotas ar Covid krīzes smago ietekmi.

Lai šajā izaicinošajā laikā veicinātu klienta padziļinātās izpētes pasākumu ievērošanu, būtiski norādīt, ka digitālās identitātes pārbaudīšanai un citu drošu un inovatīvu risinājumu izmantošanai, lai nodrošinātu klienta identifikāciju, uzsākot darījuma attiecības vai veicot darījumus, ne vienmēr ir paaugstināta riska pakāpe – gluži pretēji, šāda veida identifikācijai var būt pat zemāks risks kā identifikācijai, kas veikta klātienē.

Finanšu izlūkošanas dienests vēlas vērst uzmanību, ka esošajā situācijā nepieciešams nodrošināt uz risku balstītas pieejas un klienta padziļinātās izpētes prasību pilnīgu izmantošanu un ievērošanu, nodrošinot, ka normatīvajā regulējumā noteiktie pārbaudes pasākumi ir samērīgi ar riska līmeni un raksturu. Šajā izaicinošajā laikā svarīgi pilnībā izmantot esošās iespējas, kas nodrošina nepieciešamo elastību, vienlaikus saglabājot efektivitāti cīņā pret NILL un TF.

RISKU NOVĒRTĒJUMU UN IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMU PĀRSKATĪŠANA

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma, turpmāk – NILLTPFN likums, subjektiem jāapsver, vai un cik lielā mērā noziedznieki var ļaunprātīgi izmantot to piedāvātos pakalpojumus un pakalpojumu piegādes kanālus, lai īstenotu NILL un TF, citu starpā, ņemot vērā draudus, kas norādīti šajā informatīvajā materiālā.

Individuālais (uzņēmuma) riska novērtējums ir dinamisks rīks, kas jāpapildina, reaģējot uz izmaiņām, un pašreizējie apstākļi pieprasa šo riska novērtējumu caurskatīšanu, pielāgojot iekšējās kontroles sistēmas un klientu uzticamības pārbaudes pasākumus atbilstoši identificētajiem Covid krīzes radītajiem NILL un TF riskiem.

Lai arī Covid krīze radījusi apstākļus, ka konkrētas nozares īpaši izjūt pieprasījuma pēc precēm un pakalpojumiem samazinājumu, valdība ir nodrošinājusi atbalsta pasākumus un mehānismus krīzes pārvarēšanai, proti, likumīgus veidus, kā pārvarēt radušās grūtības, tāpēc arī Covid krīzes laikā īpaša vērība jāpievērš klientiem, kas potenciāli var izmantot NILLTPFN likuma subjektus NILL un TF darbībām, kā arī jāizvairās no aizdomīgiem vai neadekvāti vilinošiem sadarbības piedāvājumiem.

ATSLĒGVĀRDU UN FAZILOĢIKAS PIELIETOŠANA

Finanšu iestādes NILL prasību nodrošināšanai izmanto dažādus rīkus un metodes, kā uzraudzīt veiktos darījumus, t.sk. atslēgvārdu monitoringu, kā pamatā ir būtisko atslēgvārdu automātiska meklēšana, kas saistīti ar noziedzīgām darbībām, taču šī metode ne vienmēr ir pilnīgi droša. Faziloģika* ir metode, kurā papildus loģiskiem un gramatiski pareiziem atslēgas vārdiem tiek meklēti arī līdzīgi vārdi, kuros, piemēram, tiek mainīts kāds burts vai tiek meklēti arī saistītie atslēgvārdi, kas krietni paplašina iespējas identificēt aizdomīgus darījumus.

Piemēri atslēgvārdiem, ko meklēt saistībā ar Covid saistītiem darījumiem, piemērojot faziloģikas metodi:

- angļu valodā - medical, mask, equipment, pill, vaccine, medicine, anti-bacterial, anti-cough, face cover, facemask, chemical, ventilator, sanitary, hospital, test-kit, Covid-test, Covid-suit, respirator, protection, face-shield, gloves, hygiene, protective goggles, first-aid-kit, hand-sanitizer, sanitizer-gel u.tml.
- latviešu valodā – medicīnisks, maska, aprīkojums, tablete, zāles, vakcīna, medicīna, antibakteriāls līdzeklis, pretklepus līdzeklis, respirators, sejas maska, ventilators, sanitārs, slimnīca, testa komplekts, Covid tests, Covid tērps, aizsardzība, sejas aizsargs, cimdi, higiēna, aizsargbrilles, pirmās palīdzības komplekts, dezinfekcijas līdzeklis, dezinfekcijas gēls u.tml.**

Starptautiskā prakse liecina par faziloģikas pielietošanas efektivitāti NILL gadījumu identificēšanā. Šī metode nodrošina iespēju pilnvērtīgāk un vispusīgāk identificēt aizdomīgus darījumus, jo īpaši šī brīža situācijā, kad finanšu iestādēs var tikt izmantotas, lai veiktu NILL, kā aizsegu izmantojot Covid radītās krīzes apstākļus.

*No angļu valodas - fuzzy logic.

**Uzskaitītie piemēri nav izsmeļošs atslēgvārdu saraksts.

TF RISKI

Apvienoto Nāciju Organizācija ir brīdinājusi, ka joprojām pastāv ar TF saistīti draudi un ka teroristu grupas var saskatīt iespējas pastiprināti īstenot TF darbības, kamēr valdību uzmanība tiek koncentrēta uz Covid krīzes radīto seku likvidēšanu.*

Starptautiskās organizācijas izteikušas bažas par teroristu grupām, kas izmanto Covid krīzi, lai vāktu un pārvietotu līdzekļus, kā arī palielinātu esošo nelikumīgo darbību, lai finansētu savas operācijas. Palielinoties starptautiskajai reakcijai un aktivitātei attiecībā uz humānās palīdzības sniegšanu Covid krīzes radīto seku likvidēšanai, pastāv risks, ka līdzekļi tiks novirzīti teroristu un teroristu grupu atbalstam. Finanšu izlūkošanas dienesta rīcībā šobrīd nav informācijas par Covid krīzes radītiem TF riskiem Latvijā, taču būtiski norādīt, ka situācija ir mainīga un specifisku Covid krīzes radītu TF tendenču un tipoloģiju identificēšana ir sākotnējā stadijā.

*United Nations Secretary-General. 2020. Secretary-General's Remarks to the Security Council on the COVID_19 Pandemic. Pieejams: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2020-04-09/secretary-generals-remarks-the-security-council-the-covid-19-pandemic-delivered>

KOPSAVILKUMS

Apkopojot starptautisko organizāciju, sadarbības partneru publiski pieejamo, kā arī Finanšu izlūkošanas dienesta rīcībā esošo informāciju potenciālie NILL un TF riski, kas saistīti ar Covid krīzes radītajiem apstākļiem ir šādi:

1.Noziedznieki atrod jaunus veidus, kā apiet klienta padziļinātās izpētes pasākumus, lai slēptu līdzekļus vai īstenotu NILL darbības, izmantojot šī brīža situāciju, kad iekšējās kontroles sistēmas tiek pielāgotas tam, lai būtu iespējams veikt attālinātu darbu.

2.Biežāka tiešsaistes finanšu pakalpojumu un virtuālo aktīvu ļaunprātīga izmantošana nelikumīgu līdzekļu pārvietošanai un slēpšanai.

3.Finanšu palīdzības un maksātnespējas shēmu ļaunprātīga izmantošana kā līdzeklis fiziskām un juridiskām personām, lai slēptu un legalizētu nelikumīgus ienākumus.

4. Plašāka neregulētā finanšu sektora izmantošana, ņemot vērā, ka finanšu nestabilitātes dēļ nauda var tikt pārvietota no banku sistēmas, kas savukārt var radīt noziedzniekiem papildu iespējas NILL.

5. Nacionālā un starptautiskā finanšu palīdzības un ārkārtas finansējuma ļaunprātīgi izmantošana un piesavināšanās, izvairoties no standarta iepirkuma procedūrām, kā rezultātā palielinās korupcija un no tā izrietošie NILL riski.

6. Nodrošināt uz risku balstītas pieejas un klienta padziļinātas izpētes prasību pilnīgu ievērošanu, nodrošinot, ka normatīvajā regulējumā noteiktie pārbaudes pasākumi ir samērīgi ar radītā riska līmeni un raksturu.

7. Nodrošināt atslēgvārdu monitoringu jeb automātisku meklēšanu, kas nodrošina iespējas identificēt aizdomīgus darījumus, kas saistīti ar Covid krīzes radītajiem apstākļiem.

8. Nodrošināt NILLTPFN likuma subjektu individuālo (uzņēmuma) riska novērtējumu caurskatīšanu un pielāgošanu atbilstoši Covid krīzes radītajiem apstākļiem.

IETEKME

Covid krīzes radīto apstākļu ietekmi uz NILL un TF novēršanas jomu iespējams iedalīt trīs līmeņos:

01

TŪLĪTĒJA IETEKME

TŪLĪTĒJA IETEKME

Tūlītēja ietekme var būt novērojama attiecībā uz dažādiem predikatīviem noziedzīgiem nodarījumiem - kibernetizāciju, viltojumu un nestandarta preču tirdzniecību, kā arī dažādu krāpniecības shēmu īstenošanu. Covid pandēmija var tikt izmantota kā rīks un aizsegs šo predikatīvo noziedzīgo nodarījumu veikšanai, jo īpaši tādēļ, ka noziedznieki ātri pielāgojuši un izstrādājuši metodes, lai izmantotu Covid radītos krīzes apstākļus noziedzīgu darbību īstenošanai.

02

VIDĒJA TERMIŅA IETEKME

VIDĒJA TERMIŅA IETEKME

Piemēram, kibernetiķi, kā arī bērnu ļaunprātīga izmantošana tiešsaistē ir tie noziedzīgie nodarījumi, kas turpinās izplatību arī pēc Covid krīzes beigām un tās radīto seku likvidēšanas, jo noteiktie socializēšanās ierobežojumi radījuši sabiedrībai jaunus paradumus attiecībā uz virtuālās vides izmantošanu, kas secīgi radījuši paļaušanos un uzticēšanos digitālajiem pakalpojumiem un videi kopumā.

Tāpat Covid pandēmijas radītā ekonomiskā krīze, iespējams, radīs būtisku ietekmi uz finanšu sistēmu, īpaši banku sektoru. NILL novēršanas nozares pārstāvjiem un NILLTPFN likuma subjektiem jābūt modriem un jārēķinās ar noziedznieku mēģinājumiem izmantot nestabilo situāciju NILL darbību īstenošanai.

03

ILGTERMIŅA IETEKME

ILGTERMIŅA IETEKME

Covid radītās ekonomiskās krīzes ietekmē bezskaidras naudas un tiešsaistes maksājumu norēķinu iespējas, t.sk. kriptovalūtas, varētu kļūt par vēl izplatītākām metodēm noziedzīgu darbību īstenošanai, jo tās paliek arvien pieejamākas visiem lietotājiem, samazinoties klātienē darījumiem un attiecīgi skaidras naudas izmantošanai noziedzīgu darbību īstenošanā.

Ekonomiskās grūtības sabiedrībā rada tendenci pieņemt un būt atvērtākiem uz dažādiem piedāvājumiem, t.sk. iesaistīties apšaubāmos darījumus, tikt savervētiem noziedzīgu darbību veikšanai u.tml.

Būtiski arī norādīt, ka Covid pandēmijas ilgtermiņa ietekme var būt īpaši nozīmīga ekonomikas un finanšu noziegumu jomā, t.sk. NILL gadījumu skaita palielināšanās, korupcijas līmeņa celšanās u.tml.